

Reportaža

MONTE GRAPPA

NEKOČ, ŽE KAR NEKAJ ČASA NAZAJ, MI JE PRI BRSKANJU PO SPLETU PRILETELA NA EKTRAN ČISTO NENAVADNA FOTKA: DOLG STRM BREG, NA NJEM PA CIKCAKASTO SPELJANA MULATJERA. »UAAU, LEPO, LE KJE JE TO?« ME JE PREŠINILO, OBENEM SE MI JE PORODILA ŽELJA PO TEM, DA BI NEKOČ TUDI JAZ S SVOJO DRUŽBO ODPELJALA TOLE POTKO. NE DOLGO ZATEM SEM V NEMŠKI REVJI BIKE NALETELA NA ČLANEK O KOLESARJENJU NA MONTE GRAPPI, GORI, KI JE BILA MED PRVO SVETOVNO VOJNO STRATEŠKEGA POMENA IN SO JO VOJAKI PREPLETLI Z NEŠTETIMI MULATJERAMI IN POTKAMI. PRI NADALJNJEM BRSKANJU PO SPLETU SEM UGOTOVILA, DA JE TISTA CIKCAKASTA MULATJERA NA STRMEM BREGU ENA IZMED MULATJER NA MONTE GRAPPI. ODLOČITEV JE PADLA, POISKATI JE BILO TREBA LE ŠE INFORMACIJE O PRENOČIŠČIH, KUPITI ZEMLJEVIDE, NAŠTUDIRATI TURE IN POČAKATI NA PRVI PRIMERNI TERMIN.

Masiv Grappa se strmo dviga nad Padsko nižino med Padovo in Vicenzo med rekama Piave in Brenta. Množici med seboj povezanih gor, sten in dolin kraljuje 1742 m visok vrh Monte Grappa, od koder se ob lepem vremenu v severovzhodni smeri kot na dlani vidijo visoki in koničasti vršaci Dolomitov. Za Italijane je Monte Grappa sveta gora, na kar nas na vrhu gore opozarja ogromen spomenik žrtvam prve svetovne vojne. Ta skalni branik je namreč eden izmed zadnjih jugozahodnih vrhov Dolomitskega pogorja in je med prvo svetovno vojno zaradi svoje lege predstavljal ključni položaj, od koder so italijanski vojaki pred sovražnikom varovali strateško pomembno Padsko nižino. Na severni strani vrha so vojaki zgradili utrdbo Caserma Milano, okoli nje pa labirint tunelov, rovov, strelskih jarkov in topovskih položajev. In seveda množico oskrbovalnih mulatjer, ki so povezovale vrh z dolino. Po padcu italijanske vojske na soški fronti, ko jih je oktobra 1917 po bliskoviti akciji med 12. soško fronto avstrijsko-nem-

ška vojska pregnala vse do reke Piave, so se na tem področju med novembrom 1917 in oktobrom 1918 odvile tri velike bitke med italijanskimi in avstrijsko-nemškimi vojaki. V bitkah v letu 1917 so avstrijsko-nemški vojaki zavzemali vrh za vrhom, med drugim dva strateško in oskrbovalno zelo pomembna vrha: Monte Asolone na zahodni strani in Monte Tomba na vzhodni ter se nevarno približali zadnjemu braniku, Monte Grappi in trdnjavi Caserma Milano. Krvavi boji na področju Monte Grappe so se nadaljevali v decembru 1917, vendar Avstrijci niso uspeli osvojiti trdnjave. Propad in umik avstrijsko-nemške vojske se je pričel oktobra 1918, ko so jih italijanski vojaki s pomočjo francoskih, angleških in ameriških zaveznikov ponovno pregnali na drugo stran reke Piave. Ocenjujejo, da je na masivu Monte Grappa našlo svoje poslednje domovanje okoli 50.000 vojakov, večina med krvavimi bitkami v vetru, mrazu in snegu, prenekateri izmed njih tudi med gradnjo mulatjer ter ostalih objektov zaradi padcev v globino.

Med vikendi je vrh gore, na katero vodi serpentinasta asfaltna cesta, obiskan cilj mnogih izletnikov in okoli bližnje kočje Bassano običajno vrvijo množice ljudi. Na drugi strani pa so neverjetno lepe potke, ki se od tod spuščajo v dolino, zapuščene in prazne. Tam, kjer so med vojno z mulami in osli oskrbovali vojake na gori, so dandanes dobro markirane planinske poti, po katerih se da zelo lepo kolesariti. Z vrha Monte Grappe se proti vzhodu na drugi strani doline Plan de la Baia lepo vidi začetni del poti, ki je na kartah označen kot »sentiero 152«. To je slikovita mulatjera, vklesana v steno, z zračnimi poličkami in potko, ki se vije in sledi stenam vzdolž grebena, tu pa tam se vidijo tunelčki, preko katerih se pot prebija v sosednjo grapo. Pot je videti popolnoma noro, ob prvem pogledu smo le globoko zajeli sapo, nato pa smo se nejeverno vprašali, kako je sploh mogoče speljati pot po takem bregu. Kljub temu da je ponekod rob poti za slab meter odmaknjen od sredine, je pot skoraj v celoti dobro vozna, le na posameznih mestih je treba biti dodatno previden in iz varnostnih razlogov prenesti kolo. Ti kratki odseki so nam dali dodatno priložnost, da smo se razgledali po okolici in občudovali razgled in mojstrsko speljano pot, saj je treba biti med samo vožnjo izredno osredotočen na pot in kolo. In ko smo prišli okoli enega izmed mnogih grebenov, se nam je odprl pogled na »sentiero 153«, pred menoj pa se je prikazala »slika«, ki mi je nekoč priletela na računalniški ekran. Misel, ki se mi je ob tem pogledu utrnila, je bila, da je to točno taka pot, kot bi si jo za sanjsko zamislil in ustvaril drzen gorski kolesar. Videti je kot ozek trak, ki se vije po steni in v ozkih serpentinah menja smer. Po uživaškem spustu, gorskokolesarski orgiji, smo dosegli asfaltno cesto ter lagodno in v prijetnem toplen vetrčku prikolesarili v majhno mestece Crespiano del Grappa.

To še zdaleč ni vse, kar nudi ta masiv gorskim kolesarjem, tudi na zahodni strani Monte Grappa, nad dolino reke Brenta, proti Monte Asolone in Col Mochin so speljane številne mulatjere. To je bil cilj za naš drugi izlet na Col Mochin. Iz Borsa del Grappa, kjer smo stanovali, smo se po asfaltni cesti povzpeli na Col Covraro,

nadaljevali po potkah in makadamskih cestah do Col Mochina, od koder smo si za spust izbrali »sentiero 36«, ki se spušča z vrha Col Mochin v dolino reke Brenta. Tudi na tej mulatjeri smo bili presenečeni, kako mojstrsko so jo italijanski vojaki speljali. Dandanes je celotno vršno področje Monte Grappa spomenik žrtvam prve svetovne vojne, na drugi strani pa je cel masiv kolesarski raj za gorske kolesarje, ravno tako ne manjka asfaltnih cest, na katerih preskušajo svojo vzdržljivost cestni kolesarji. Cikcaka-ste potke, ki so bile nekoč izklesane v stenah kot vojaške mulatjere in kot zadnja možnost, da bi pred sovražnikom obvarovali strateško pomembne položaje, nudijo dandanes užitke kolesarjem, pohodnikom in drugim ljubiteljem narave. Nekaj smo jih že obiskali, kar nekaj pa smo jih »označili« za naslednje obiske Monte Grappe.

Tekst in foto: Denis Cindro

Izlet na Kokoško

Dostop: Ljubljana – Fernetiči – Benetke – Padova – Bassano del Grappa – Borso del Grappa (310 km)

Izhodišče: Borso del Grappa (avtokamp Santa Felicita, Via Cenghia 80/a, ker je v bližini izhodišče za padalce, je kamp pogosto precej zaseden)

GPS sled:

<http://www.gps-tour.info/en/tracks/detail.97640.html>

Dolžina poti: 37,2 km

Višinska razlika: 1220 m

Težavnost: 5 od 5, Spust je zelo zahteven, na posameznih odsekih izpostavljen in ni primeren za vrtoglave. Tura po poteh 152 in 153 je izredno zahtevna in izpostavljena in jo absolutno odsvetujemo vrtoglavi, kot tudi kolesarjem, ki nimajo bogatih izkušenj z vožnjo na zahtevnih gorskokolesarskih poteh.